

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 czerwca 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodnicząca: SSA Dorota Ochalska - Gola

Sędziowie: SA Krystyna Golinowska

SO (del.) Ryszard Badio (spr.)

Protokolant: sekr. sąd. Paulina Działońska

po rozpoznaniu w dniu 29 maja 2018 r. w Łodzi na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w C.

przeciwko (...) spółki jawnej L. S. i Spółka w L.

o zapłatę

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 24 listopada 2017 r. sygn. akt X GC 61/17

I. zmienia zaskarżony wyrok na następujący:

1) **zasądza od (...) spółki jawnej L. S. i Spółka w L. na rzecz (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w C.:**

a) **kwotę 124.451,40 (sto dwadzieścia cztery tysiące czterysta pięćdziesiąt jeden i 40/100) zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie**

- od kwoty 97.883,40 (dziewięćdziesiąt siedem tysięcy osiemset osiemdziesiąt trzy i 40/100) zł od dnia 8 grudnia 2015 r. do dnia zapłaty,

- od kwoty 26.568,00 (dwadzieścia sześć tysięcy pięćset sześćdziesiąt osiem) zł od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty,

b) **kwotę 10.043,65 (dziesięć tysięcy czterdzieści trzy i 65/100) zł tytułem zwrotu kosztów procesu;**

2) **oddala powództwo w pozostałym zakresie;**

II. oddala apelację w pozostałym zakresie;

III. zasądza od (...) spółki jawnej L. S. i Spółka w L. na rzecz (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w C. kwotę 1.529,25 (jeden tysiąc pięćset dwadzieścia dziewięć i 25/100) zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z 24 listopada 2017 r., wydanym w sprawie z powództwa (...) spółki akcyjnej w C. przeciwko (...) spółce jawnej L. S. i spółka z siedzibą w L. o zapłatę, Sąd Okręgowy w Łodzi zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 147.083,40 zł z odsetkami ustawowymi od kwoty 97.883,40 złotych od 8 grudnia 2015 roku do dnia zapłaty oraz od kwoty 49.200 złotych od 19 grudnia 2015 roku do dnia zapłaty, a także kwotę 12.772 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Sąd pierwszej instancji dokonał następujących ustaleń faktycznych, które Sąd Apelacyjny w całości podziela i przyjmuje za własne:

Powód prowadzi działalność gospodarczą w zakresie m.in. produkcji mięsa drobiowego, sprzedaży hurtowej mięsa i wyrobów mięsnych w oparciu o wpis do Krajowego Rejestru Sądowego pod nr (...). Pozwany prowadzi działalność gospodarczą w zakresie m.in. sprzedaży hurtowej mięsa i wyrobów z mięsa w oparciu o wpis do Krajowego Rejestru Sądowego pod nr (...). Strony zawarły w dniu 29 kwietnia 2011 roku umowę handlową nr PL (...)/ (...). Na jej podstawie pozostawały ze sobą w stałych stosunkach gospodarczych, w ramach których pozwany kupował u powoda mięso drobiowe i elementy drobiowe, wędliny i inne przetwory drobiowe. Zgodnie z § 1 powyższej umowy szczegółowe zasady współpracy stron określone zostały w załączniku numer 1, stanowiącym jej integralną część. Strony uregulowały w nim między innymi obrót opakowaniami. Zgodnie z pkt. IV tego załącznika powód zobowiązał się dostarczać towar należycie opakowany w pojemnikach E-2, natomiast pozwany, jako partner handlowy zobowiązał się do zwrotu pojemników przy każdej dostawie w stosunku jeden za jeden i w dobrym stanie technicznym. Zwrot opakowań miał następować zasadniczo w dacie dostawy towaru, a gdy nie było to możliwe – przy najbliższej dostawie, o ile w samochodzie było miejsce umożliwiające odbiór opakowań. Podstawą wydania opakowań miał być dokument – nota wydania opakowań, stanowiąca należność z tytułu kaucji za pobrane opakowania. Podstawą zwrotu opakowań były dokumenty – dowód zwrotu i tworzona na jego podstawie nota zwrotu opakowań, stanowiąca korektę z tytułu obciążenia kaucją. Wyżej wymienione noty oraz dowód zwrotu były podstawą do rozliczeń ilościowych i wartościowych opakowań. Strony zgodnie ustaliły maksymalny limit opakowań zwrotnych E-2 - których właścicielem jest powód, będących w obrocie pomiędzy stronami i będących na stanie pozwanego - na 5.000 sztuk, pod warunkiem miesięcznego zakupu pozwanego u powoda 200 ton. Natomiast w przypadku niezrealizowania przez pozwanego wyżej wymienionego obrotu saldo miało być korygowane proporcjonalnie do zakupionej ilości. Zgodnie z przedmiotowym załącznikiem po przekroczeniu ustalonego limitu opakowań pozwany zobowiązany był do zakupienia od powoda pojemników w ilości znajdującej się u pozwanego ponad ustalony limit. Powód zobowiązany był natomiast do wystawienia faktury VAT obejmującej wszystkie opakowania będące na stanie pozwanego ponad ustalony limit. Opakowania na które wystawiona została faktura VAT nie podlegały zwrotowi. Wraz z fakturą powód był obowiązany wystawić notę na zwrot opakowań, stanowiącą podstawę rozliczenia not na wydanie opakowań. Rozliczanie not miało następować od najstarszej noty na wydanie. Saldo opakowań miało być ustalane na podstawie wystawionych dokumentów obejmujących wzajemny obrót opakowań. Termin płatności faktury wynosić miał 7 dni od jej doręczenia. Strony ustaliły cenę za pojemnik E2 na 20 złotych netto. Powód zobowiązał się ustalać salda opakowań z pozwanym nie rzadziej niż raz w miesiącu. Pozwany w październiku 2015 roku zakupił u powoda w zaokrągleniu 107 ton, w listopadzie tego samego roku 100 ton, natomiast w grudniu 116 ton towaru. Na dzień 29 listopada 2015 roku saldo opakowań znajdujących się u pozwanego wynosiło 9.979 sztuk. W dniu następnym tj. 30 listopada 2015 roku wynosiło ono 5.481 sztuk. Natomiast na dzień 10 grudnia 2015 roku saldo opakowań u pozwanego wynosiło 6.194 sztuk, a na dzień 11 grudnia 2015 roku uległo zmniejszeniu do 4.174 sztuk. Saldo pojemników E-2 będących w posiadaniu pozwanego na dzień 31 grudnia 2015 roku wynosiło łącznie 10.904 sztuki. Na saldo to oprócz pojemników będących własnością powoda, a znajdujących się u pozwanego w ilości 2.080 sztuk, składały się również wystawione przez powoda i nieopłacone faktury VAT: (...) z dnia 07.04.2015 r. za pojemniki w ilości 1.189 sztuk, (...) z dnia 09.06.2015 r. za pojemniki w ilości 1.656 sztuk, (...) z dnia 30.11.2015 r. za pojemniki w ilości 3.979 sztuk, (...) z dnia 11.12.2015 r. za pojemniki w ilości 2.000 sztuk. Saldo to zostało potwierdzone w dniu 15 stycznia 2016 roku przez pracownika pozwanej poprzez podpisanie czytelnym podpisem i przystawieniem pieczęci firmowej. W dniu 10 stycznia 2017 roku strony dokonały potwierdzenia salda z 9 stycznia 2017 roku, z którego wynikało, iż na dzień 31 grudnia 2016 roku

stan pojemników E-2 u pozwanego wynosi – 318 sztuk, a do zapłaty pozostają faktury numer (...) z 30 listopada 2015 roku na pojemniki w ilości 3.979 sztuk oraz numer (...) z 11 grudnia 2015 roku na pojemniki w ilości 2.000 sztuk. Saldo pojemników E-2 będących w posiadaniu pozwanego na dzień 13 kwietnia 2017 roku wynosiło łącznie – 871 sztuk. Na saldo to składały się również wystawione przez powoda i nieopłacone faktury VAT: (...) z dnia 30.11.2015 r. za pojemniki w ilości 3.979 sztuk, (...) z dnia 11.12.2015 r. za pojemniki w ilości 2.000 sztuk. Saldo to zostało potwierdzone w dniu 20 kwietnia 2017 roku przez pracownika pozwanej poprzez podpisanie czytelnym podpisem i przystawieniem pieczęci firmowej. W dniu 30 listopada 2015 roku powód wystawił fakturę numer (...) na kwotę 97.883,40 złotych brutto z tytułu sprzedaży 3.979 sztuk pojemników E-2 z terminem płatności ustalonym na 7 dni, do dnia 7 grudnia 2015 roku. W dniu 11 grudnia 2015 roku powód wystawił kolejną fakturę numer (...) na kwotę 49.200 złotych brutto z tytułu sprzedaży 2.000 sztuk pojemników E-2 z terminem płatności ustalonym na 7 dni, do dnia 18 grudnia 2015 roku. W dniu 29 lipca 2016 roku powód wystosował do pozwanej wezwanie do zapłaty – ostateczne przedsądowe, w którym wezwał pozwaną do zapłaty należności wynikających z wyżej wymienionych faktur oraz odsetek za okres od dnia następnego po upływie terminu płatności do dnia wpłaty. Wezwanie to pozwana odebrała w dniu 2 sierpnia 2016 roku. Pozwany nie dokonał płatności wynikających z faktur (...).

W tak ustalonych okolicznościach faktycznych sąd pierwszej instancji uznał powództwo za uzasadnione w świetle art. 535 k.c. Oceniał, iż pozwany jest zobowiązany do zapłaty za opakowania wskazane w fakturach nr (...), gdyż ich wystawienie znajduje oparcie w treści umowy łączącej strony. Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że pozwany realizował w 2015 roku zakupy na poziomie: w październiku 106.602,26 kg, tj. około 107 ton, w listopadzie 99.812,50 kg, tj. około 100 ton i w grudniu 116.145,00 kg, tj. około 117 ton, co oznacza, że założony przez strony limit 5.000 sztuk pojemników uległ obniżeniu i maksymalnie wynosił on w grudniu 2015 roku 3.000 sztuk, w listopadzie 2015 roku 2.500 sztuk, a w październiku 2015 roku około 2.750 sztuk. Z salda obrotów pojemników na 29 listopada 2015 roku wynika, iż zamyka się ono liczbą 9.979 sztuk, co biorąc pod uwagę przysługujący limit 2.500 sztuk pozwalało powodowi sprzedać pozwanemu 7.479 sztuk, zaś różnica pomiędzy liczbą pojemników z tego salda a liczbą z faktury za listopad 2015 roku - 3.979 wynika z dokonywanych na bieżąco zwrotów pojemników przez pozwanego, co powód uwzględnił w treści faktury. Okoliczność tę potwierdzało w ocenie sądu pierwszej instancji saldo na dzień 30 listopada 2015 roku, z którego wynika 5.481 sztuk, a obniżenie to wynika ze sprzedaży pozwanemu 3.979 sztuk i ze zwrotów dokonanych przez pozwanego. Sąd Okręgowy wskazał, że jak wynika z salda obrotów z grudnia 2015 roku na dzień 10 grudnia 2015 roku zamykało się ono liczbą 6.194 sztuk, co biorąc pod uwagę przysługujący limit opakowań wynikający z faktycznej sprzedaży – 3.000 sztuk pozwalało powodowi sprzedać pozwanemu 3.194 sztuk. Natomiast saldo opakowań na dzień 11 grudnia 2015 roku wynosiło 4.174 sztuki, a jego obniżenie wynika ze sprzedaży 2.000 sztuk opakowań pozwanemu. Tym samym Sąd Okręgowy doszedł do wniosku, że na podstawie każdej z faktur załączonych do pozwu sprzedał pozwanemu wyłącznie pojemniki przekraczające umownie ustalony limit, czyniąc to zresztą w liczbie niższej, niż pozwalała mu na to umowa. Za niezasadny uznał podniesiony przez pozwanego zarzut potrącenia kwoty 17.420 złotych, jako że zgłosił go pełnomocnik pozwanego, który nie posiada pełnomocnictwa do dokonywania czynności materialnoprawnych; nadto pozwany nie wykazał, aby powodowi złożone zostało materialnoprawne oświadczenie o potrąceniu. O odsetkach od zasądzonych kwot orzeczono na podstawie art. 481 k.c., zasądzając je od dnia płatności określonego w każdej z faktur, a o kosztach postępowania na podstawie art. 98 k.p.c.

Powyższy wyrok w całości zaskarżył pozwany, podnosząc następujące zarzuty:

1. niewyjaśnienia wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy wskutek naruszenia przepisów postępowania, tj. naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. poprzez niedokonanie przez sąd ustaleń w zakresie uzgodnienia przez strony szczegółowego przedmiotu umów sprzedaży opakowań oraz złożenia przez pozwanego oświadczeń woli o zawarciu umów sprzedaży opakowań;
2. naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie oceny dowodów w sposób niewszzechstronny, przejawiający się w niedokonaniu ustaleń w zakresie uzgodnienia przez strony szczegółowego przedmiotu umów sprzedaży opakowań oraz złożenia przez pozwanego oświadczeń woli o zawarciu umów sprzedaży opakowań, w błędnym przyjęciu, że

powód był uprawniony do jednostronnego ustalania dnia dokonania rozliczenia salda opakowań pomiędzy stronami oraz że pomiędzy stronami doszło do zawarcia umów sprzedaży opakowań;

3. naruszenia art. 535 k.c. w związku z art. 6 k.c. poprzez błędne zastosowanie i przyjęcie, że powód udowodnił istnienie swojego roszczenia i że pomiędzy stronami doszło do zawarcia umów sprzedaży opakowań, uprawniających powoda do żądania zapłaty za towar.

W uzasadnieniu wskazał, że choć umowa z 29 kwietnia 2011 roku ustala obowiązek zakupienia przez pozwanego od powoda w określonych sytuacjach opakowań E-2, to jednak kupno tych opakowań powinno być dokonywane w ramach umowy sprzedaży, odrębnej od umowy handlowej. Podniósł, że z umowy nie wynika w jakim konkretnie dniu miesiąca powód ma obowiązek ustalić saldo opakowań, a pozwany nie wyrażał zgody na dokonywanie rozliczeń salda w konkretnym dniu. Podniósł nadto, że strony nie ustaliły w umowie z 29 kwietnia 2011 roku szczegółowo przedmiotu sprzedaży, tj. ilości opakowań, które powinien nabyć pozwany. Wskazał, że nie składał oświadczenia woli zawarcia umów kupna opakowań, w wystawione przez powoda faktury nie zostały przez pozwanego potwierdzone.

Wskazując na powyższe zarzuty pozwany wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych za obie instancje.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja okazała się uzasadniona jedynie w części.

Zarzuty naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. oraz art. 328 § 2 k.c. należy w zasadzie uznać za chybione. Zarzuty te – jak wynika ich uzasadnienia – nie odnosiły się bowiem do przeprowadzonej przez sąd pierwszej instancji oceny dowodów ani konstrukcji uzasadnienia zaskarżonego wyroku, lecz w istocie sprowadzały się do negowania skuteczności umowy zawartej przez strony w dniu 29 kwietnia 2011 roku w zakresie sprzedaży opakowań – pojemników E2.

Zauważyć należy, że pozwany we wniesionym 19 grudnia 2016 roku sprzeciwie od nakazu zapłaty nie kwestionował, że zgodnie z zawartą przez strony umową z 29 kwietnia 2011 roku powód miał prawo - po przekroczeniu limitu opakowań ustalonego w umowie - wystawić fakturę VAT i żądać od pozwanego zapłaty za opakowania będące na jego stanie ponad ustalony limit. W sprzeciwie tym pozwany twierdził jedynie, że powód nie udowodnił, by pozwany przekroczył ustalone limity w taki sposób, by uzasadniało to żądanie zapłaty.

Zgodnie z art. 503 § 1 zd. 2 i 3 k.p.c. w piśmie zawierającym sprzeciw od nakazu zapłaty pozwany powinien przedstawić zarzuty, które pod rygorem ich utraty należy zgłosić przed wdaniem się w spór co do istoty sprawy, oraz okoliczności faktyczne i dowody; sąd pomija spóźnione twierdzenia i dowody, chyba że strona uprawdopodobni, że nie zgłosiła ich w sprzeciwie bez swojej winy lub że uwzględnienie spóźnionych twierdzeń i dowodów nie spowoduje zwłoki w rozpoznaniu sprawy albo że występują inne wyjątkowe okoliczności. Pozwany został o treści wskazanego przepisu pouczony przy doręczeniu mu nakazu. Podnoszone więc przez pozwanego dopiero na etapie postępowania apelacyjnego twierdzenia były spóźnione i jako takie podlegały pominięciu. Z tego samego względu nie mógł również odnieść zamierzonego skutku zarzut naruszenia art. 535 k.c. w zakresie w którym skarżący kwestionował, że między stronami doszło do zawarcia umów sprzedaży opakowań.

Niezależnie od powyższego, wymienione zarzuty nie były uzasadnione również z tego względu, że umowa z 29 kwietnia 2011 roku w części przewidującej obowiązek zakupienia od powoda pojemników w ilości znajdującej się u pozwanego ponad ustalony limit była ważna i skuteczna, zawierała bowiem wszystkie przedmiotowo istotne elementy umowy sprzedaży. Wbrew twierdzeniom skarżącego postanowienia tej umowy pozwalały na precyzyjne określenie przedmiotu sprzedaży. Zgodnie zaś z art. 155 § 2 k.c. umowa ta wywołała również skutek rozporządzający, nie było więc potrzeby składania przez pozwanego dodatkowych oświadczeń woli czy zawierania osobnej umowy kupna-sprzedaży pojemników.

Skutecznie natomiast podnosił skarżący, że powód nie udowodnił w pełni dochodzonego roszczenia co do jego wysokości. Z umowy z 29 kwietnia 2011 roku wynikało bowiem, że limit opakowań zwrotnych E-2, będących w obrocie między stronami wynosi 5.000 sztuk dla drobiu świeżego pod warunkiem miesięcznego zakupu 200 ton. W przypadku niezrealizowania przez pozwanego takiego obrotu saldo miało być korygowane proporcjonalnie do zakupionej ilości. Z opisanych postanowień umownych wynikało, że określenie limitu opakowań było możliwe dopiero na koniec danego miesiąca, gdy znana już była miesięczna wysokość zakupu drobiu przez pozwanego.

Powód dochodził w niniejszym postępowaniu należności objęte dwiema fakturami: (...) z dnia 30.11.2015 r. za pojemniki w ilości 3.979 sztuk, (...) z dnia 11.12.2015 r. za pojemniki w ilości 2.000 sztuk. Co do pierwszej z wymienionych faktur to nie budzi wątpliwości, że w dacie jej wystawienia znana już była wysokość zakupu drobiu przez pozwanego w listopadzie 2015 roku, skoro wystawiono ją ostatniego dnia tego miesiąca. Natomiast w chwili wystawienia faktury nr (...) poziom zakupów pozwanego na grudzień 2015 roku nie był jeszcze ustalony i nadal mógł ulec zmianie. W dniu 11 grudnia 2015 roku nie było więc możliwe stanowcze określenie limitu opakowań, które mogły znajdować się w obrocie między stronami w grudniu 2015 roku. Co za tym idzie fakturę tą, jako obejmującą pojemniki przekraczające ustalony limit, wystawiono przedwcześnie. Zaznaczyć przy tym należy, że w świetle postanowień umownych powód nie był zobligowany do ustalenia salda opakowań przed wystawieniem faktur.

W oparciu o dowody przeprowadzone przed sądem pierwszej instancji Sąd Apelacyjny ustalił dodatkowo, że zgodnie z wystawionym przez powoda w dniu 7 stycznia 2016 roku dokumentem ustalenia salda opakowań, saldo to na dzień 31 grudnia 2015 roku wynosiło 2.080 sztuk. W dokumencie tym zaznaczono, że do zapłaty pozostaje nadto faktura VAT (...) z dnia 11.12.2015 r. za pojemniki w ilości 2.000 sztuk. Dokument ten został zaakceptowany przez pozwanego (dokument – karta 74 akt sprawy). Zgodnie z punktem IV ust. 10 zdanie drugie Załącznika nr 1 do umowy handlowej z 29 kwietnia 2011 roku, opakowania na które wystawiona została faktura VAT nie podlegają zwrotowi (załącznik do umowy – karta 7-10).

Fakturę VAT (...) wystawiono – na co sąd już zwrócił uwagę – przedwcześnie, nie zobowiązywała więc ona pozwanego do zapłaty. Należało jednak przyjąć, że do końca grudnia 2015 roku pozwany nie rozliczył się z powodem z 2.000 objętych nią pojemników. Skoro tak, to rzeczywiste saldo opakowań będących w obrocie między stronami wynosiło na dzień 31.12.2015 r. nie 2.080, lecz 4.080 sztuk. Jak prawidłowo ustalił sąd pierwszej instancji, z uwagi na wysokość zakupów pozwanego w grudniu 2015 roku limit opakowań E2, które mogły być w obrocie pomiędzy stronami wyniósł w tym miesiącu ostatecznie 3.000 sztuk. Oznacza to, że pozwany przekroczył w grudniu wspomniany limit o 1.080 sztuk i taką też liczbę pojemników zobowiązany był nabyć z tego tytułu od powoda. Wartość 1.080 pojemników po 20 zł wynosiła 21.600 zł, co po doliczeniu 23% VAT dawało kwotę 26.568 zł.

Konkludując, sąd pierwszej instancji prawidłowo przyjął, że powód udowodnił w całości swoje roszczenie o zapłatę 97.883,40 zł za pojemniki, które pozostawały u pozwanego ponad ustalony limit w listopadzie 2015 roku; nieprawidłowo jednak uznał, że powód zdołał udowodnić roszczenie o zapłatę za pojemniki pozostające u pozwanego w grudniu 2015 roku ponad kwotę 26.568 zł. W konsekwencji zaskarżony wyrok na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. podlegał zmianie jak w punkcie pierwszym sentencji. Implikowało to również zmianę akcesoryjnego rozstrzygnięcia o kosztach procesu przed sądem pierwszej instancji. Z dochodzonej przez powoda kwoty 147.083,40 zł zasądzono na jego rzecz ostatecznie kwotę 124.451,40 zł, uwzględniając powództwo w 85%. Na zasadzie z art. 100 zd. 1 k.p.c. należało więc dokonać stosunkowego rozdzielenia kosztów postępowania pierwszoinstancyjnego, wynoszących łącznie 18.189 zł (7.355 zł opłaty sądowej od pozwu, 2x 5.400 zł kosztów zastępstwa procesowego stron, 2x17 zł opłaty skarbowej od pełnomocnictwa). Pozwany powinien ponieść 85% z nich, czyli 15.460,65 zł. Uwzględniając poniesione już przez pozwanego koszty tego postępowania zasądzono od niego na rzecz powoda 10.043,65 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania przed sądem pierwszej instancji. W pozostałym zakresie apelację oddalono jako bezzasadną na podstawie art. 385 k.p.c. O kosztach postępowania drugoinstancyjnego orzeczono na podstawie art. 100 zd. 1 k.p.c., przyjmując że pozwany przegrał je również w 85%.